

Αθήνα, 18.6.2006

Σ.Α.Τ.Ε.

ΓΝΩΜΑΤΕΥΣΗ

ΘΕΜΑ: Αναθεώρηση τιμών και χρόνος σύνταξης των ενιαίων περιγραφικών τιμολογίων του ΥΠΕΧΩΔΕ.

Εταιρεία – μέλος του ΣΑΤΕ υπέβαλε το ακόλουθο ερώτημα:

«Όπως γνωρίζουμε, ο χρόνος σύνταξης των ενιαίων τιμολογίων του ΥΠΕΧΩΔΕ, με τα οποία καταρτίζονται οι προϋπολογισμοί μελέτης για τη δημοπράτηση ενός έργου, είναι το τέταρτο (Δ') τρίμηνο 2004. Έκτοτε όλες οι δημοπρασίες γίνονται βασισμένες στις τιμές του τιμολογίου αυτού χωρίς την αναθεώρηση των τιμών. Έτσι παρατηρείται το φαινόμενο να δημοπρατούνται δύο έργα με διαφορά ενός έτους με τις ίδιες τιμές και το μεν πρώτο να αναθεωρείται ενώ το δεύτερο στο ίδιο τρίμηνο να κατασκευάζει με τις ίδιες τιμές. Παρακαλούμε να μας ενημερώσετε για την ορθότητα του φαινομένου και εάν ισχύει κάτι διαφορετικό.»

Η απάντησή μου στο ανωτέρω ερώτημα έχει ως ακολούθως:

1. Κατ' αρχάς, δεν είναι ακριβές ότι όλα τα ενιαία τιμολόγια του ΥΠΕΧΩΔΕ, τα οποία εφαρμόζονται υποχρεωτικά στις δημοπρασίες, έχουν καταρτισθεί το τελευταίο τρίμηνο του 2004 και δεν έχουν αναθεωρηθεί έκτοτε. Ενδεικτικώς αναφέρω, ότι η πρώτη υπουργική απόφαση που εκδόθηκε κατ' εξουσιοδότηση της παρ. 1 του άρθρου 8 του ν. 3263/2004 ήταν η υπ' αρ. Δ17α/01/93/ΦΝ 437/1.10.2004 απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, με την οποία εγκρίθηκαν τα ενιαία τιμολόγια των έργων Οδοποιίας, Υδραυλικών, Λιμενικών και Πρασίνου. Στη συνέχεια εκδόθηκε η υπ' αρ. Δ17α/09/136/ΦΝ. 437/23.12.2004 απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ, με την οποία εγκρίθηκε το Ενιαίο Τιμολόγιο Οικοδομικών Εργασιών, καθώς και η 1^η βελτίωση των ήδη

ως άνω εγκεκριμένων ενιαίων τιμολογίων εργασιών στις κατηγορίες Υδραυλικών και Λιμενικών Έργων. Ακολούθως, την 31.3.2005 εγκρίθηκε και 2^η βελτίωση των τιμολογίων Υδραυλικών και Λιμενικών Έργων, με την υπ' αρ. Δ17α/03/41/ΦΝ. 437/31.3.2005 απόφαση του Υπουργού ΠΕΧΩΔΕ. Έκτοτε έχουν εκδοθεί και άλλες υπουργικές αποφάσεις που αναπροσαρμόζουν τα ενιαία τιμολόγια στις διάφορες κατηγορίες έργων. Άλλωστε, η αναπροσαρμογή των ενιαίων τιμολογίων προβλέπεται στην παρ. 3 του άρθρου 8 του ν. 3263/2004.

Σ.Α.Τ.Ε.

2.1. Το πρόβλημα που θέτει η ερωτώσα εταιρεία εντοπίζεται – εάν έχει γίνει ορθά αντιληπτό το ερώτημα – στο ενδεχόμενο ένα έργο, που έχει δημοπρατηθεί βάσει ενιαίων υποχρεωτικών τιμολογίων που δεν έχουν αναπροσαρμοσθεί για χρονικό διάστημα μεγαλύτερο του έτους, να εκτελείται για το αρχικό χρονικό διάστημα που παραμένουν σταθερές οι συμβατικές τιμές,¹ με τιμές κατώτερες από αυτές άλλου έργου, ιδίου αντικειμένου, που έχει δημοπρατηθεί πριν από ένα έτος με τα ίδια ενιαία τιμολόγια και του οποίου οι τιμές έχουν αρχίσει πλέον να αναθεωρούνται κανονικά ανά έκαστο αναθεωρητικό τρίμηνο. Μετά την πάροδο της αρχικής περιόδου σταθερότητας των τιμών δεν τίθεται ζήτημα ανισότητας των τιμών, εφόσον οι τιμές θα αρχίσουν να αναθεωρούνται και για το μεταγενεστέρως δημοπρατηθέν έργο. Μάλιστα, κατ' εφαρμογή του τύπου αναθεώρησης της παρ. 5 του άρθρου 10 του ν. 1418/1984 [$\Delta T_n = T_X (A_n / A_o) - 1$] $X (1 - \sigma)$], οι αναθεωρημένες τιμές των δύο εργολαβιών θα ισοσκελιστούν αναλογικά (λαμβάνομένης υπόψη της εκπτώσεως εκάστης εξ αυτών), εφόσον ο αριθμητής A_n και ο παρονομαστής A_o θα είναι ταυτόσημοι σε αμφότερες τις εργολαβίες. Επομένως, ενδεχόμενο διακριτικής μεταχείρισης μεταξύ των δύο εργολαβιών ανακύπτει μόνο για την αρχική περίοδο σταθερότητας των τιμών της μεταγενέστερης εργολαβίας.

2.2. Μετά την ανωτέρω αναγκαία επισήμανση, το ζητούμενο είναι να διαπιστωθεί κατά πόσο υπάρχει μη νόμιμη διακριτική μεταχείριση κατά την

¹ Βάσει του δευτέρου εδαφίου της περ. β της παρ. 4 του άρθρου 10 του ν. 1418/1984 «Οι τιμές της σύμβασης παραμένουν σταθερές για τις εργασίες που εκτελούνται ή που έπρεπε να εκτελεστούν μέσα στο τρίμηνο που θεωρείται χρόνος εκκίνησης και στο αμέσως επόμενο ημερολογιακό τρίμηνο.» Επομένως, οι συμβατικές τιμές παραμένουν σταθερές κατ' ανώτατο όριο έξι μηνών.

αρχική περίοδο σταθερότητας των τιμών – η οποία μπορεί να κυμαίνεται από τρεις έως και έξι μήνες – σε βάρος του αναδόχου του μεταγενεστέρως κατά ένα έτος δημοπρατηθέντος έργου, με τις ίδιες όμως τιμές εκκίνησης. Κατά την άποψή μου, δεν συντρέχει περίπτωση μη νόμιμης διακριτικής μεταχείρισης σε βάρος του μεταγενεστέρως δημοπρατηθέντος έργου και τούτο για τους εξής λόγους:

α) Η αναθεώρηση τιμών είναι θεσμός δημόσιας τάξης, που εξυπηρετεί πρωτίστως το δημόσιο συμφέρον και έχει ως στόχο την αποτροπή της διατάραξης της οικονομικής ισορροπίας μιας σύμβασης, η εκτέλεση της οποίας πρόκειται να διαρκέσει επί μακρό χρονικό διάστημα, από μεταγενέστερη μη προβλέψιμη μεταβολή των τιμών. Η διατάραξη της οικονομικής ισορροπίας μιας σύμβασης μπορεί να είναι αμφίπλευρη και σε βάρος εκατέρων των συμβαλλομένων μερών. Δεν είναι αναγκαίο να θίγεται μόνο ο ανάδοχος – αν και κατά κανόνα αυτός είναι ο θιγόμενος –, μπορεί να θίγεται και ο κύριος του έργου. Για τον λόγο αυτό είναι νόμιμο και πρακτικά δυνατό το ενδεχόμενο η αναθεώρηση για κάποια αναθεωρητική περίοδο να είναι αρνητική.

Με βάση τα προαναφερθέντα, είναι προφανές ότι δεν συντρέχει λόγος εφαρμογής της αναθεώρησης των τιμών σε μία προσφάτως καταρτισθείσα σύμβαση δημοσίου έργου, διότι σ' αυτή την περίπτωση οι συμβατικές τιμές ευρίσκονται σε απόλυτη σχεδόν αρμονία με τη δικαιοπρακτική βούληση των μερών, μια και δεν έχει προλάβει να παρέλθει σημαντικό χρονικό διάστημα από τον χρόνο κατάρτισης της σύμβασης. Με τη σταδιακή όμως απομάκρυνση από το χρονικό σημείο κατάρτισης της σύμβασης οι αρχικές συμβατικές τιμές όλο και λιγότερο συνάδουν με την αληθή δικαιοπρακτική βούληση των μερών και για τον λόγο αυτό καθίσταται αναγκαία η αναπροσαρμογή τους βάσει ενός αντικειμενικού συστήματος, όπως ο θεσμός της αναθεώρησης τιμών. Ως εκ τούτου, δεν φαίνεται κατ' αρχήν να υπάρχει δυσμενής διακριτική μεταχείριση σε βάρος του αναδόχου της μεταγενέστερης σύμβασης, εκ του λόγου ότι, για το αρχικό στάδιο που οι συμβατικές τιμές παραμένουν σταθερές, εκτελεί τη σύμβαση με τιμές μη αναθεωρημένες.

Σ.Α.Τ.Ε.

β) Το γεγονός, επίσης, ότι η μεταγενέστερη σύμβαση δημοπρατήθηκε με τις ίδιες τιμές με την κατά ένα έτος προγενέστερή της δεν συνιστά κατ' ανάγκη στοιχείο δυσμενούς διάκρισης σε βάρος του αναδόχου της πρώτης. Οι τιμές του τιμολογίου της υπηρεσίας δεν αποτελούν τις συμβατικές τιμές. Συμβατικές τιμές είναι αυτές βάσει των οποίων καταρτίζεται η σύμβαση, σύμφωνα με την προσφερθείσα από τον ανάδοχο έκπτωση. Μία διαγωνιζόμενη εργοληπτική επιχείρηση έχει τη δυνατότητα, εφόσον διαπιστώσει ότι στο μεσοδιάστημα μεταξύ των δύο δημοπρασιών τα στοιχεία κόστους του έργου έχουν υποστεί αρνητική μεταβολή, να προσφέρει χαμηλότερη έκπτωση ή και, υπό προϋποθέσεις, να αμφισβητήσει την κατ' αρχήν νομιμότητα του προϋπολογισμού υπηρεσίας. Εφόσον όμως μετάσχει ανεπιφυλάκτως στον διαγωνισμό και αναδειχθεί ανάδοχος, οι τιμές της προσφοράς της καθίστανται συμβατικές τιμές και ανταποκρίνονται αναμφισβήτητα στη δικαιοπρακτική της βούληση, όπως αυτή αποτυπώνεται στην προσφορά της.

Επομένως, βάσει της προεκτεθείσας ανάλυσης, η γνώμη μου είναι ότι, όσον αφορά το παράδειγμα που περιέγραψε στο ερώτημά της η ερωτώσα εταιρεία, δεν συντρέχει περίπτωση μη νόμιμης διακριτικής μεταχείρισης σε βάρος του αναδόχου της κατά ένα έτος μεταγενέστερης εργολαβίας, η οποία όμως δημοπρατήθηκε με τις ίδιες τιμές με την κατά ένα έτος προγενέστερή της, επειδή για το αρχικό χρονικό διάστημα που οι συμβατικές τιμές παραμένουν υποχρεωτικώς σταθερές θα εκτελεί τη σύμβαση με τιμές μη αναθεωρημένες, εν αντιθέσει προς τον ανάδοχο της κατά ένα έτος προγενέστερης εργολαβίας, ο οποίος θα εκτελεί τη σύμβαση με τιμές αναθεωρημένες.

Με εκτίμηση,

Σ.Α.Τ.Ε.

Σταμάτης Σ. Σταμόπουλος.